Ocenili najlepšie divadelné počiny. Tri DOSKY putujú aj do Štátneho divadla

BODOVALI TÉMY O EXTRÉMIZME A NÁBOŽENSKOM FANATIZME

Nielen Zuzana Fialová a Ľuboš Kostelný získali prestížne divadelné ocenenie. Aj Košiciam sa zadarilo.

Najlepšou inscenáciou divadelnej sezóny je Špina v réžii Jána Luterána, ktorú uviedla Činohra Slovenského národného divadla.

Ide o jednu z ôsmich inscenácií, ktorú divadelní kritici, teoretici a publicisti označili za vrchol divadelnej sezóny a zaradili ju medzi víťazov v desiatich kategóriách. Dvakrát sa v nich objavila inscenácia Ponížení a krvilační nezávislého divadla Uhol_92 a dve ocenenia získala aj tanečná inscenácia Extáza / Obrazy o nej z Baletu Štátneho divadla Košice.

Divadelné ocenenia sezóny – DOSKY 2022 sa konali po dvoch rokoch pandemickej pauzy už po 25. raz.

Divadlo vidí, vzniká extrémizmus a fanatizmus

Hra Špina maďarského dramatika Bélu Pintéra otvára viacero silný tém: bezdetnosť a izoláciu, ktorá s ňou prichádza, život na uzavretom vidieku. Najmä však to, ako ľahko práve v tomto prostredí vyklíči extrémizmus.

Režisér Ján Luterán najskôr vytvára pokojnú a takmer bezstarostnú náladu na vymierajúcej dedine. Jej obyvateľov zamestnávajú kostol, ochotnícky súbor a odpor k odlišnostiam.

Keď si bezdetní manželia adoptujú dve dcéry, rodina a všetci jej členovia sa stávajú terčom malých ústrkov, zrád a ponížení. Režisér všetky tieto udalosti zručne buduje tak, aby pôsobili takmer bezvýznamne a dokonca smiešne. V istom momente sa však pohár príkorí naplní a všetko smeruje k obrovskej tragédii.

Podobnú tému rozvíja aj inscenácia Ponížení a krvilační, ktorá získala ocenenia hneď v dvoch kategóriách. Alžbeta Vrzgula získala cenu za najlepšiu réžiu a Bet Moth za najlepšie kostýmy.Inscenácia o vzniku náboženského fanatizmu udiera na citlivú strunu kultúrnych vojen v celom stredoeurópskom regióne. Režisérka veľmi štýlovo mieša príbeh Jána Kalvína, ktorého reformácia sa premenila na krvavý teror, so súčasným svetom.

Je ľahké uveriť charizmatickému mesiášovi, ktorý čoraz silnejšie uťahuje opraty, než čeliť vlastným zlyhaniam, poníženiam a pocitom frustrácie.

Výtvarníčka Bet Moth vytvorila pre inscenáciu kostýmy, v ktorých kombinuje náboženské motívy s estetikou videoklipov popových hviezd a veľmi výrazne prispieva k nesmierne štýlovému celku.

Za najlepšiu scénografiu označili kritici dielo Juraja Kucháreka v inscenácii hry Arthura Millera Salemské bosorky v Činohre SND. Zhodou okolností sa aj táto inscenácia zaoberá témou náboženskej manipulácie, fanatizmu a prenikaniu náboženstva do politiky. Kuchárek navrhol strohú, priam industriálnu scénu, ale veľmi funkčnú scénu.

Najstarší bratislavský Hamlet a tragikomická Máša

Najlepší mužský herecký výkon sezóny získal Ľuboš Kostelný za postavu Hamleta v inscenácii hry Williama Shakespeara Hamlet, ktorú v pomerne klasickom predvedení uviedli Letné shakespearovské slávnosti v Bratislave. Kuriózne je, že ide o najstaršieho hereckého predstaviteľa tejto postavy v Bratislave.Možno práve preto dokázal Kostelný postaviť svojho Hamleta najmä na racionálnej úvahe.

Jeho princ dánsky je intelektuál, ktorý sa musí pozrieť pravde doby do očí a nenahovára si, že zajtra bude lepšie. Nie je to bitkár, ale bojovník myšlienok, ktorý sa púšťa do boja, aj keď nemá šancu na výhru.

Najlepší ženský herecký výkon získala Alena Pajtinková za postavu Máše v inscenácii Antona Pavloviča Čechova Tri sestry v Slovenskom komornom divadle Martin.

Na rozdiel od Hamleta bola inscenácia Tri sestry veľmi novátorská, režisér Marián Amsler v nej dokázal, že herci a herečky sa nesústredili na repliky, ale životné pocity, ktoré postavy prežívajú. Hoci ide o kolektívne herectvo, Alena Pajtinková v inscenácii exceluje.Jej Máša je uväznená v manželstve s egocentrikom, hľadá únik, a preto vášnivo vzplanie v romániku s iným mužom. Je to tragikomická postava, herečka sa nesnaží ukazovať ju ako dobrosrdečnú krásavicu, ale ako ženu, ktorá má aj svoje negatívne črty.

Mimoriadne počiny sa sústredili na ženy

Mimoriadny počin v činohernom divadle získala ako debutujúca režisérka herečka Slovenského národného divadla Zuzana Fialová. V divadelnom projekte Krása nevídaná sa spolu s kolektívom tvorkýň zamerala na dievčatá a mladé ženy z generácie Z.Ide o obnaženú obžalobu spoločnosti, ktorá sa k mladým ženám správa kruto takmer vo všetkých smeroch. Sú vystavované sexuálnemu obťažovaniu, neustálemu posudzovaniu a odsudzovaniu ich tiel, šikane a depresiám. Ide o dôležitú výpoveď či skôr revoltu jednej generácie.Na ženy sa sústreďuje aj baletné predstavenie Extáza / Obrazy o nej Štátneho divadla Košice, ktoré získalo cenu za mimoriadny počin v tanečnom divadle. Okrem režiséra Andreja Petroviča získal cenu za najlepšiu scénickú hudbu Vladislav Šarišský. Extáza / Obrazy o nej predstavuje rôzne podoby ženy inšpirované fázami mesiaca.

Stredobodom inscenácie je ženskosť a ženské telo v rôznych konvenčných i nekonvenčných podobách. V tanečnej Extáze dominujú obrazy sily, lásky, schopnosti obetovania sa, ale aj neopísateľnej bolesti zo straty a nezlomnosti kráčať ďalej.

Trojicu ocenení za mimoriadny počin v hudobnom divadle doplnila speváčka Eva Bodorová za spevácky výkon v postave anglickej kráľovnej Alžbety v opere Gaetana Donizettiho Roberto Devereux, ktorú uviedla Opera Štátneho divadla Košice. Bodorová výborne zvládla nielen náročné belcanto Donizettiho opery, ale kritikov uchvátia aj nevšedným hereckým výrazom.

SOŇA JÁNOŠOVÁ

Ocenení košickí divadelníci - Eva Bodorová, Andrej Petrovič a Vladislav Šarišský. FOTO: FB ŠTÁTNE DIVADLO KOŠICE

OCENENIA DOSKY

- **Najlepšia inscenácia sezóny: Inscenácia hry Bélu Pintéra Špina** v réžii Jána Luterána, Činohra Slovenského národného divadla Bratislava
- **Najlepšia réžia sezóny: Alžbeta Vrzgula** za réžiu inscenácie Ponížení a krvilační, Uhol_92, Bratislava
- **Najlepší ženský herecký výkon: Alena Pajtinková** za postavu Máše v inscenácii hry Antona Pavloviča Čechova Tri sestry, Slovenské komorné divadlo Martin
- **Najlepší mužský herecký výkon sezóny: Ľuboš Kostelný** za postavu Hamleta v inscenácii hry Williama Shakespeara Hamlet, Letné shakespearovské slávnosti Bratislava
- **Najlepšia scénografia sezóny: Juraj Kuchárek** za scénografiu v inscenácii hry Arthura Millera Salemské bosorky, Činohra Slovenského národného divadla Bratislava
- **Najlepšia scénická hudba sezóny: Vladislav Šarišský** za hudbu v inscenácii Extáza / Obrazy o nej, Balet Štátneho divadla Košice
- **Najlepší kostým sezóny: Bet Moth** (Alžbeta Kultiaková) za kostýmy v inscenácii Ponížení a krvilační, Uhol_92, Bratislava
- **Mimoriadny počin v činohernom divadle: Zuzana Fialová a kol.** za projekt Krása nevídaná z cyklu Generácia Z, Divadlo P. O. Hviezdoslava Bratislava
- **Mimoriadny počin v tanečnom divadle: Andrej Petrovič a kol.** za tanečnú inscenáciu Extáza / Obrazy o nej, Balet Štátneho divadla Košice
- **Mimoriadny počin v hudobnom divadle: Eva Bodorová** za spevácky výkon v postave anglickej kráľovnej Alžbety v opere Gaetana Donizettiho Roberto Devereux, Opera Štátneho divadla Košice

Extáza / Obrazy o nej predstavuje rôzne podoby ženy inšpirované fázami mesiaca. FOTO: JOSEPH MARČINSKÝ

Monika Hilmerová v hlavnej úlohe v inscenácii Špina. FOTO: SND, ROBERT TAPPERT